



**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ**

Θεσσαλονίκη, 18. 01. 2019

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως: 11/2019

Ατομική

Γνωμοδοτών: Γεώργιος Α. Βαμβακίδης, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.-

Αριθ. ερωτήματος: Το υπ'αρ.πρωτ.3282/18/12.11.2018 έγγραφο της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος, Πολιτισμού, Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Αθλητισμού του Τομέα Μακεδονίας και Θράκης που υπογράφεται από την κ. Υφυπουργό Εσωτερικών.-

Ερώτημα: Ερωτάται εάν, ενόψει της κείμενης νομοθεσίας, η αρμοδιότητα για την τροποποίηση ρυμοτομικού σχεδίου σε περιοχή που έχει χαρακτηριστεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους στη χωρική αρμοδιότητα του Υπουργείου Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας & Θράκης) ανήκει σ' αυτό ή στο Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ).-

Ιστορικό

Από όσα εκτίθενται στο πιο πάνω σχετικό έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας και τα συνοδεύοντα τούτο σχετικά, όπως διευκρινίστηκαν και συμπληρώθηκαν με το υπ'αριθ.πρωτ.6051/3.12.2018/31.12.2018 όμοιο που περιήλθαν σε μας την 4^η Ιανουαρίου 2019, προκύπτουν τα εξής:

1. Με αφορμή το υπ'αρ.πρωτ.217088(866)/20.6.2018 έγγραφο τη Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας/Γενική Διεύθυνση Προγραμματισμού & Υποδομών/Τμήμα Χωρικού Σχεδιασμού, που διαβιβάστηκε στην πιο πάνω ερωτώσα υπηρεσία, με θέμα *“Τροποποίηση ρυμοτομικού σχεδίου για τον προσδιορισμό χώρου Δημοτικής Αγοράς Ιερισσού για την επιβολή ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης αυτού της Δ.Ε. Σταγείρων-Ακάνθου του Δήμου Αριστοτέλη”*, λόγω του ότι η τροποποίηση αυτή αφορά σε ζώνη, η οποία εμπίπτει σε περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλους, χαρακτηρισμένη ως τέτοια, με απόφαση του (τότε) Υπουργείου Μακεδονίας & Θράκης (ΥΜΑΘ), γεννήθηκε ο σχετικός προβληματισμός της υπηρεσίας.

2. Πράγματι, όπως εκτίθεται στο ανωτέρω (αρχικό) έγγραφο, η ευρύτερη περιοχή των συνόρων του Αγίου Όρους, μέχρι τα διοικητικά όρια του Δήμου Ιερισσού και των νήσων Αμμουλιανής του Ν. Χαλκιδικής, έχει χαρακτηριστεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, με την υπ' αριθμ.**1964/10.12.1991** απόφαση του ΥΜΑΘ (Δ' 11/11.1.92). Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, ο καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης στην οριοθετημένη περιοχή και η έγκριση για ανέγερση οικοδομημάτων καθώς και οποιοδήποτε έργο (δρόμοι, πάρκινγκ, διαμόρφωση τοπίου κ.λ.π.) σ' αυτή θα εγκρίνεται, κατά περίπτωση, από το Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης (ΥΜΑΘ), ύστερα από γνώμη των συναρμόδιων Υπουργείων. Μάλιστα, σύμφωνα με το υπ'αρ.πρωτ.2979/13.11.2015 έγγραφο του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠΠΟΑ), η εν λόγω περιοχή, όπως έχει οριοθετηθεί με την ανωτέρω υπουργική απόφαση, δεν έχει χαρακτηριστεί από το ΥΠΠΟΑ ως “ιστορικός τόπος” κατά τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 3028/2002 “για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς” και δεν ενσωματώνει ομοίως χαρακτηρισμένες εκτάσεις. Ωστόσο, μέσα στα όριά της εντοπίζονται κατασκευές, κτίρια και συγκροτήματα που έχουν χαρακτηριστεί μεμονωμένα από το ΥΠΠΟΑ (π.χ. τα δύο παλιά κτίρια επί της πλατείας της Αμμουλιανής, φερομένης ιδιοκτησίας της πρώην κοινότητας Αμμουλιανής {νυν Δημοτική Κοινότητα}) ως έργα τέχνης με την ΥΑ 54573/12.01.1980 (Β' 210).

3. Περαιτέρω, με το πιο πάνω υπ'αριθμ.πρωτ.6051/3.12.2018/**31.12.2018** **συμπληρωματικό έγγραφο** της ερωτώσας υπηρεσίας, διευκρινίστηκε ότι: Α) στην ως άνω χαρακτηρισθείσα (το έτος 1992) ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους περιοχή δεν υπάρχουν παραδοσιακοί οικισμοί, ωστόσο είχαν προηγηθεί του εν



λόγω χαρακτηρισμού οι εγκρίσεις: **α)** του ρυμοτομικού σχεδίου Ιερισσού και Γοματίου Ν. Χαλκιδικής που έγινε το από 25.7.1934 προεδρικό διάταγμα (293/6.9.1934 - τ. Α'), **β)** του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (ΓΠΣ) του Δήμου Ιερισσού Ν. Χαλκιδικής, με την υπ'αρ.29435/1125/17.4.1986 απόφαση του ΥΠΕΧΩΔΕ (Β' 479/30.5.86), **γ)** της πολεοδομικής μελέτης Δήμου Ιερισσού και αναθεώρησης του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου του ίδιου Δήμου με το από 19.9.1986 προεδρικό διάταγμα (τ. Δ' 1002/22.10.86), **Β)** επακολούθησε του ανωτέρω χαρακτηρισμού: **α)** ο καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.) κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προϋφισταμένων του έτους 1923 περιοχή του Δήμου Σταγείρων – Ακάνθου Ν. Χαλκιδικής, με το από 4.4.2002 προεδρικό διάταγμα (τ. Δ' 326/26.4.02) και **β)** η τροποποίηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου Ιερισσού Νομού Χαλκιδικής, με το από 29.2.2008 προεδρικό διάταγμα (τ. ΑΑΠΘ 148/17.4.08)

4. Επίσης, παρατίθενται οι διατάξεις: **α)** του π.δ. 358/1986 περί καθορισμού αρμοδιοτήτων του (τότε) Υπουργείου Βόρειας Ελλάδας (ΥΒΕ), με την περίπτωση δ' του άρθρου 2 του οποίου εκ του (τότε) ΥΠΕΧΩΔΕ περιήλθαν στο ΥΒΕ, μεταξύ των άλλων αρμοδιοτήτων, και αυτή του χαρακτηρισμού τόπων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, ο καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης τους και η έγκριση για ανέγερση οικοδομημάτων στους τόπους αυτούς, με εξαίρεση τους ιστορικούς και τους αρχαιολογικούς, **β)** του νέου Οικοδομικού Κανονισμού (ΝΟΚ) (ν. 4067/2012) και ειδικότερα των άρθρων: 6 που αφορά την προστασία αρχιτεκτονικής και φυσικής κληρονομιάς και 31, όπου αναφέρονται διάφορες ρυθμίσεις πολεοδομικών θεμάτων, **γ)** του άρθρου 29 του ν. 2831/2000, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 10 του ν. 3044/2002, όπου, εκτός των άλλων, ορίζεται ότι η τροποποίηση, κατά την ισχύουσα νομοθεσία, εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων και οικισμών, καθώς και ο καθορισμός και η τροποποίηση όρων και περιορισμών δόμησης σ' αυτά στις περιπτώσεις περιοχών (μεταξύ των άλλων και) ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, γίνεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και **δ)** του ν. 3028/2002 "Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς" και δη των άρθρων 14 (παρ. 6), που αναφέρεται στη διαδικασία

καθορισμού ειδικών ρυθμίσεων και περιορισμών των εντός αρχαιολογιών χώρων ενεργών οικισμών και 73 (παρ. 12) που εισάγει ειδική ρύθμιση υπερίσχυσης των διατάξεων του παρόντος νόμου, εφόσον πρόκειται ακίνητα ή εκτάσεις πολλαπλώς χαρακτηρισμένα, ήτοι, εκτός των άλλων (και), ως μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι ή ιστορικοί τόποι.

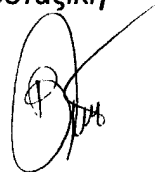
5. Τέλος, μας τίθεται υπόψη, μεταξύ άλλων: α) η 70/2018 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ), η οποία, ερμηνεύοντας τις διατάξεις του άρθρου 14 (παρ. 6) του ν. 3028/2002 και 31 του ν.4067/2012, αποφάνθηκε ότι, σε περίπτωση έγκρισης αναθέωσης ή τροποποίησης σχεδίου πόλης σε περιοχή χωρικής αρμοδιότητας του Υπουργού Μακεδονίας και Θράκης ή του Υπουργού Ναυτιλίας και Αιγαίου, οι Υπουργοί αυτοί είναι αρμόδιοι να συνυπογράψουν τα σχετικά προεδρικά διατάγματα, υπό την προϋπόθεση η περιοχή να υπάγεται σε διπλό καθεστώς προστασίας, δηλ. να έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικός τόπος, αλλά και ως παραδοσιακός οικισμός, άλλως, σε περίπτωση σχεδίου χωρικής αρμοδιότητας του Υπουργού Μακεδονίας & Θράκης ή του Υπουργού Ναυτιλίας & Αιγαίου, που έχει χαρακτηριστεί μόνον ως ιστορικός τόπος, η αρμοδιότητα παραμένει στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής, β) το από 8.5.2013 έγγραφο του Νομικού Συμβούλου του Κράτους που καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα ζητήματα προστασίας χώρων, τόπων, τοπίων και ζωνών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους έχουν ενταχθεί στον ΓΟΚ οι δε σχετικές αρμοδιότητες ασκούνται από τον Υπουργό Μακεδονίας & Θράκης και γ) η υπ' αρ. 29829/10/12 εγκύκλιος, που παρείχε σχετικές οδηγίες και διευκρινίσεις εφαρμογής του ΝΟΚ (ν. 4067/2012) και δη του άρθρου 31 (παρ. 1) τούτου, αναφορικά με ζητήματα αρμοδιότητας των Περιφερειών της χώρας, έκδοσης προεδρικών διαταγμάτων αρμοδιότητας ΠΕΚΑ κ.α.

6. Κατόπιν τούτων, μας υπεβλήθη το ανωτέρω ερώτημα, επί του οποίου γνωμοδοτώ, ως ακολούθως:

Νομοθετικό πλαίσιο

7. Στα άρθρο 24 (παρ. 1, 6) και 43 (παρ.2) του Συντάγματος του 1975/1986/2001 ορίζεται ότι:

άρθρο 24.- «1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός ... 2. Η χωροταξική



αναδιάρθρωση της χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. 6. Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την πραγματοποίηση της προστασίας αυτής περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος αποζημίωσης των ιδιοκτητών.».

άρθρο 43.- «1. ... 2. Ύστερα από πρόταση του αρμοδίου Υπουργού επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, με ειδική εξουσιοδότηση νόμου και μέσα στα όριά της. Εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό. ... 4. ... 5. ...».

8. Επίσης, τα άρθρα 1 (παρ. 1), 2 (περ. δ' υποπεριπτ. γγ') του π.δ. 358/1986 (Α' 158) "Καθορισμός αρμοδιοτήτων Υπουργείου Βόρειας Ελλάδας¹" όριζαν ότι:

άρθρο 1.- «1. Το Υπουργείο Βόρειας Ελλάδας αποτελεί το επιτελικό όργανο για την άσκηση, ενεργοποίηση και εναρμόνιση της κυβερνητική πολιτικής στην περιοχή της αρμοδιότητάς του. 2. ...3. ...».

άρθρο 2.- «1. Οι παρακάτω αρμοδιότητες των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού, **Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων**, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Εμπορίου, όπως προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, περιέρχονται στο Υπουργείο Βόρειας Ελλάδας, εφ' όσον έχουν ως αντικείμενο τη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν την περιοχή της αρμοδιότητάς του. α. **δ. Από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων:** αα', ... **γγ' Ο χαρακτηρισμός τόπων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, ο καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησής τους και η έγκριση για ανέγερση οικοδομημάτων στους τόπους αυτούς, με εξαίρεση τους**

¹ το οποίο επανιδρύθηκε με το νομοθετικό διάταγμα 192/1974 (Α' 348) και μετονομάστηκε σε Υπουργείο Μακεδονίας – Θράκης με το άρθρο μόνο της υπ' αριθ. 704/19/19.8.1988 απόφασης του Πρωθυπουργού (Α' 137)

ιστορικούς και τους αρχαιολογικούς (άρθρ. 1 παρ. 1 και 2 του ν. 1469/1950 {ΦΕΚ 169} και αρθρ. 1 περ. α' και β' του π.δ. 161/1984 {ΦΕΚ 54})».

9. Εξάλλου, τα άρθρα 1 και 2 της από 23^{ης} Νοεμβρίου 1972 στο Παρίσι υπογραφείσας Σύμβασης “ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ”, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. **1126/1981** (Α' 32) ορίζουν ότι:

άρθρο 1.- «Δια τους σκοπούς της παρούσης Συμβάσεως θεωρούνται ως “πολιτιστική κληρονομία”, μνημεία: αρχιτεκτονικά έργα, σημαντικά έργα γλυπτικής και ζωγραφικής, έργα ή κατασκευαί αρχαιολογικού χαρακτήρος, επιγραφαί, σπήλαια και σύνολα έργων παγκοσμίου αξίας από της απόψεως της ιστορίας, της τέχνης ή της επιστήμης, σύνολα οικοδομημάτων: ομάδες κτιρίων μεμονωμένων ή ενοτήτων (οικισμών), τα οποία λόγω της αρχιτεκτονικής των, της ομοιογενείας των ή της θέσεώς των, έχουν παγκόσμιαν αξίαν από της απόψεως της ιστορίας, της τέχνης ή της επιστήμης, τοπία: έργα του ανθρώπου ή συνδυασμός έργων του ανθρώπου και της φύσεως, καθώς και εκτάσεις περιλαμβανομένων και των αρχαιολογικών χώρων, αι οποίαι έχουν παγκόσμιαν αξίαν από απόψεως ιστορικής, αισθητικής, εθνολογικής και ανθρωπολογικής.».

άρθρο 2.- «Δια τους σκοπούς της παρούσης Συμβάσεως θεωρούνται ως “φυσική κληρονομία”, φυσικά μνημεία: αποτελούμενα από φυσικούς ή βιολογικούς σχηματισμούς ή από ομάδας τοιούτων σχηματισμών παγκοσμίου αξίας από απόψεως αισθητικής ή επιστημονικής, γεωλογικοί και φυσιογραφικοί σχηματισμοί και ακριβώς καθωρισμένοι εκτάσεις αποτελούσαι την κατοικίαν απειλούμενων ζωϊκών και φυτικών ειδών, παγκοσμίου αξίας από απόψεως επιστήμης ή ανάγκης διατηρήσεως, φυσικά τοπία ή ακριβώς καθωρισμένοι φυσικά εκτάσεις παγκοσμίου αξίας από απόψεως επιστήμης, ανάγκης διατηρήσεως ή φυσικού κάλλους.».

10. Περαιτέρω, στις παραγράφους 9 και 10 του άρθρου 31 του ν. **1650/1986** (Α' 160) ορίζεται ότι «9. Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, ό,τι έχει κηρυχθεί και προστατεύεται ως “εθνικός δρυμός”, “αισθητικό δάσος” και ως “διατηρητέο μνημείο της φύσης”, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν.δ. 86/1969 “Δασικός Κώδιξ” (ΦΕΚ 7), όπως αντικαταστάθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 3 του ν.δ. 996/1971, ή ως “τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους”, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1469/1950 “περί προστασίας ειδικής κατηγορίας



οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενεστέρων του 1830”, εντάσσεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού στις κατηγορίες του άρθρου 178 παράγρ. 3, σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 19. Με το ίδιο ή με όμοιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται ή υιοθετούνται οι αναγκαίοι για την προστασία του γενικοί, όροι, περιορισμοί και απαγορεύσεις καθώς και οι λοιπές ρυθμίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 21 παραγρ. 2. **10.** Εωσότου εκδοθεί το προεδρικό διάταγμα της προηγούμενης παραγράφου 9 εξακολουθούν να διέπονται από τις προστατευτικές διατάξεις του άρθρου 6 του νδ. 996/1971 ή του ν. 1469/1950 κατά περίπτωση.».

11. Επακολούθησε η έκδοση της υπ’ αριθμ. 1964/10.12.1991 απόφασης του Υπουργού Μακεδονίας – Θράκης (Δ’ 11/14.1.1992), με την οποία, αφού ελήφθη υπόψη, εκτός των άλλων: **α) ο ν. 1469/1950** (ΦΕΚ 169 Α’)², **β) ο ν. 1126/1981** (ΦΕΚ 32Α’), **γ) ο ν. 1650/1986** (ΦΕΚ 160 Α’) και **δ)** η ιδιαιτερότητα και παγκόσμια σημασία του Αγίου Όρους ως πολιτιστικού και φυσικού αγαθού και η ανάγκη διαφύλαξής του, αποφασίστηκαν τα εξής: «Χαρακτηρίζουμε ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1469/1950, όπως αυτές τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν μεταγενέστερα, την ευρύτερη περιοχή των συνόρων του Αγίου Όρους μέχρι τα διοικητικά όρια του Δήμου Ιερισσού και της

² στο άρθρο 1 του οποίου ορίζεται ότι: «1. **α)** Η ανέγερσις οικοδομημάτων επί τόπων χαρακτηριζομένων ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (**εξαιρουμένων των ιστορικών και αρχαιολογικών**) ως και η επισκευή, κατασκευή και οιαδήποτε διαρρύθμισις των επ’ αυτών κειμένων οικοδομημάτων ή μνημείων και εν γένει κτισμάτων, μεταγενεστέρων του έτους 1830 και **β)** η επισκευή, μετασκευή και οιαδήποτε εσωτερική ή εξωτερική διαρρύθμισις, ως και η εκτέλεσις έργων συντηρήσεως οικοδομημάτων ή μνημείων μεταγενεστέρων του έτους 1830 χαρακτηριζομένων ως έργων τέχνης χρηζόντων ειδικής προστασίας, δια τα οποία ήθελε κριθή επιβεβλημένη η θέσπισις ειδικής προστασίας, υπάγονται εις τα διατάξεις του άρθρου 52 του κωδ. Νόμου 5351 του 1932 “περί αρχαιοτήτων”, της κατά το άρθρον τούτο απαιτούμενης εγκρίσεως του Υπουργού Θρησκευμάτων και Εθνικής Παιδείας παρεχομένης μετά σύμφωνον γνώμην της δια της επομένης παραγράφου οριζομένης επιτροπής. **2.** Ο κατά την προηγούμενης παραγράφου χαρακτηρισμός τόπου ή έργου ενεργείται για πράξεως του Υπουργού Προεδρίας της Κυβερνήσεως, δημοσιευομένης δια της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και εκδιδομένης μετά σύμφωνον γνώμην του Αρχαιολογικού Συμβουλίου (όπως η παράγραφος 2 ισχύει μετά την αντικατάστασή της από το άρθρο 12 του ν.δ. 4177/1961 – Α’ 131). ... 3. ...».

νήσου Αμολιανής του Ν. Χαλκιδικής. Αντίγραφο του χάρτη που υπάρχει συνοδεύει την απόφαση και ενσωματώνεται με αυτή. Ο καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης στην οριοθετημένη περιοχή και η έγκριση για ανέγερση οικοδομημάτων καθώς και οποιοδήποτε έργο (δρόμοι, πάρκινγκ, διαμόρφωση τοπίου κλπ) σ' αυτή, θα εγκρίνεται, κατά περίπτωση από το Υπουργείο Μακεδονίας – Θράκης, ύστερα από γνώμη των συναρμοδίων Υπουργείων. Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως. ...».

12. Ακόμη, στα άρθρα 1 (παρ. 1, 2 {περ. ε', ιζ'}, 3 {περ. ε', ιθ'} και 5), **2** (αρ. 20), **6** (παρ. 2 β', γ'), **31** (παρ. 1) **και 35 του ν. 4067/2012** (Α' 79) "Νέος Οικοδομικός Κανονισμός" (εφεξής ΝΟΚ) ορίζεται ότι:

άρθρο 1.- «1. Σε περιοχές εντός εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου εφαρμόζονται όλες οι διατάξεις του παρόντος. **2³.** Σε περιοχές εκτός εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου εφαρμόζονται οι ακόλουθες διατάξεις του παρόντος: α) ... ε) το άρθρο 6, στ) ... ιζ) τα άρθρα 29 έως 37. **3⁴.** Σε νομίμως υφιστάμενους οικισμούς χωρίς εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο εφαρμόζονται οι ακόλουθες διατάξεις του παρόντος: α) ... ε) το άρθρο 6, στ) ... ιθ) τα άρθρα 29 έως 37. 4. ... 5. α) Οι ειδικές πολεοδομικές διατάξεις, με την επιφύλαξη της επόμενης παραγράφου, κατισχύουν των γενικών διατάξεων που περιέχονται στον παρόντα νόμο. β) Οι διατάξεις του παρόντος κατισχύουν των κανονιστικών πράξεων της διοίκησης (όπως αποφάσεις Νομάρχη, πράξεις Δημοτικού Συμβουλίου κ.λ.π.), εκτός από: 1) οποιουδήποτε είδους διατάγματα και 2) πράξεις, με τις οποίες θεσπίζονται ειδικές και εντοπισμένες ρυθμίσεις (όπως για διατηρητέα κτίρια, μνημεία, ειδικά κτίρια κ.λ.π.). Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής μπορεί να διαπιστώνεται η μη εφαρμογή των παραπάνω κανονιστικών πράξεων της διοίκησης.».

άρθρο 2.- «1. ... 20. Εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο οικισμού ή σχέδιο πόλης ή πολεοδομικό σχέδιο ή εγκεκριμένη πολεοδομική μελέτη είναι το διάγραμμα με τον

³ όπως η παράγραφος αυτή ισχύει μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 20 (παρ. 1) του ν. 4258/2014 (Α' 94)

⁴ όπως η παράγραφος αυτή, τροποποιηθείσα αρχικά με το άρθρο 48 του ν. 4178/2013 (Α' 174) και εν συνεχεία με το άρθρο 20 (παρ. 2) του ν. 4258/2014, ισχύει ήδη μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 7 (παρ. 1^α) του ν. 4315/2014 (Α' 269)



τυχόν ειδικό πολεοδομικό κανονισμό που έχει εγκριθεί σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις και καθορίζει τους ειδικούς όρους δόμησης, τους κοινόχρηστους, κοινωφελείς και δομήσιμους και τις επιτρεπόμενες χρήσεις σε κάθε τμήμα ή ζώνη τους. 21. ... 96. ...».

άρθρο 6.- «1... 2⁵. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να χαρακτηρίζονται ύστερα από αιτιολογημένη έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου, γνώμη του οικείου δημοτικού συμβουλίου και γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων, με σκοπό τη διατήρηση και ανάδειξη της ιδιαίτερης ιστορικής, πολεοδομικής, αρχιτεκτονικής, λαογραφικής, κοινωνικής και αισθητικής φυσιογνωμίας τους: α) ... β) Ως ζώνες ιδιαίτερου κάλλους χώροι, τόποι, τοπία ή και φυσικοί σχηματισμοί που συνοδεύουν ή περιβάλλουν στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, όπως και αυτοτελείς σχηματισμοί φυσικού ή ανθρωπογενούς χαρακτήρα, εντός ή εκτός οικισμών. γ) Προκειμένου για την προστασία, αποκατάσταση, διατήρηση και ανάδειξη του πολεοδομικού ιστού των παραδοσιακών οικισμών, ιστορικών τόπων και αρχαιολογικών χώρων, ο οποίος αποτελεί συστατικό στοιχεί ιδιαίτερης φυσιογνωμίας τους, είναι δυνατή η τροποποίηση ή αναθεώρηση του ισχύοντος ρυμοτομικού σχεδίου, έστω και αν με αυτήν επέρχεται μείωση της επιφάνειας των κοινοχρήστων χώρων του. Στις περιοχές αυτές μπορούν μετά από μελέτες αστικού σχεδιασμού ή τοπίου, να θεσπίζονται ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης και να καθορίζονται ειδικές χρήσεις. Σε περίπτωση που θεσπίζονται και ειδικοί μορφολογικοί περιορισμοί δόμησης και ειδικοί όροι δόμησης που αποκλίνουν από τους ισχύοντες στην περιοχή, τότε απαιτείται και η γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής. ... Ο χαρακτηρισμός, σύμφωνα με την περίπτωση β', εφόσον δεν θεσπίζονται ειδικοί όροι, μορφολογικοί περιορισμοί δόμησης και χρήσεις γης, μπορεί να γίνεται με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ύστερα από αιτιολογική έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ειδικές διατάξεις, με τις οποίες έχουν χαρακτηριστεί ανάλογα και

⁵ όπως η παράγραφος αυτή ισχύει μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 7 (παρ. 2, 3) του ν. 4315/2014

έχουν τεθεί σε καθεστώς προστασίας οι οικισμοί, χώροι, τόποι που αναφέρονται στις περιπτώσεις α' και β' ανωτέρω και έχουν επιβληθεί ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης και χρήσεων για την προστασία του παραδοσιακού τους χαρακτήρα και της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του (ιστορικής, πολεοδομικής, αρχιτεκτονικής, λαογραφικής κοινωνικής, αισθητικής), κατισχύουν των διατάξεων του παρόντος νόμου και κάθε άλλης διάταξης.».

άρθρο 31.- «1⁶. Η έγκριση, αναθεώρηση ή τροποποίηση ρυμοτομικών σχεδίων, όρων και περιορισμών δόμησης και χρήσεων γης γίνεται με προεδρικό διάταγμα του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ή άλλου αρμόδιου Υπουργού, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 9β του άρθρου 25 του ν. 2508/1997⁷. Εξαιρούνται οι πολεοδομικές αναπτύξεις που ρυθμίζονται από ειδικό νομοθετικό πλαίσιο (όπως οι διατάξεις για την πολεοδόμηση στρατοπέδων, δημοσίων ακινήτων κ.α. που εγκρίνονται σύμφωνα με τις οικείες ειδικές διατάξεις, καθώς και οι πολεοδομικές ρυθμίσεις – τροποποιήσεις οι οποίες εγκρίνονται βάσει των διατάξεων των παραγράφων II ΣΤ.39 του άρθρου 186 και 11.9. του άρθρου 280 του ν. 3852/2010 {Α' 87}) που εξακολουθούν να ισχύουν. ...2. ... 3. ...».

άρθρο 35.- «Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργείται κάθε διάταξη, η οποία είναι αντίθετη στις ρυθμίσεις του παρόντος, με την επιφύλαξη της παραγραφ. 5 του άρθρου 1 και του άρθρου 34.».

13. Εξάλλου, στα άρθρα 2 (περ. δ'), 14 (παρ. 6) και 73 (παρ. 12) του ν. 3028/2002 “Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς” (Α' 153) ορίζεται ότι:

⁶ όπως η παράγραφος αυτή ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παράγραφο 2 του άρθρου 62 του ν. 4280/2014 (Α' 159)

⁷ η οποία ήδη έχει καταργηθεί με τις διατάξεις του άρθρου 13β (παρ. 1α) του ν. 4269/2014 (Α' 142), πριν δε την κατάργησή της όριζε ότι «Ειδικά ο καθορισμός των ορίων και των όρων και περιορισμών δόμησης, καθώς και η έγκριση ή τροποποίηση σχεδίων πόλεων και πολεοδομικών μελετών χαρακτηρισμένων ως παραδοσιακών, γίνεται με προεδρικό διάταγμα, κατόπιν προτάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, μετά από γνωμοδότηση του Κεντρικού Σ.Χ.Ο.Π. Προκειμένου για παραδοσιακούς οικισμούς περιοχών αρμοδιότητας Υπουργών Μακεδονίας – Θράκης και Αιγαίου οι ανωτέρω ρυθμίσεις ασκούνται από τους Υπουργούς αυτούς, αντίστοιχα. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι κείμενες διατάξεις»



άρθρο 2.- «Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου: α) ... , β) ..., γ) ... **δ)** Ως ιστορικοί τόποι νοούνται είτε εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς που αποτέλεσαν ή που υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν το χώρο εξαίρετων ή μυθικών γεγονότων ή εκτάσεις που περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται μνημεία μεταγενέστερα του 1830, είτε σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης μεταγενέστερα του 1830, τα οποία συνιστούν χαρακτηριστικού και ομοιογενείς χώρους που είναι δυνατόν να οριοθετηθούν τοπογραφικά και των οποίων επιβάλλεται η προστασία λόγω της λαογραφικής, εθνολογικής, κοινωνικής, τεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους. ε) ...».

άρθρο 14.- «1...6. Μέσα στους αρχαιολογικούς χώρους που είναι ενεργοί οικισμοί καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων **και του τυχόν άλλου κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού**, ειδικές ρυθμίσεις όσον αφορά τους περιορισμούς της ιδιοκτησίας, τις χρήσεις γης ή κτιρίων, τους όρους δόμησης ή τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.».

άρθρο 73.- «1. ... **12.** Προκειμένου περί ακινήτων ή εκτάσεων πολλαπλώς χαρακτηρισμένων υπερισχύουν οι διατάξεις του παρόντος νόμου, εφόσον πρόκειται για μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους ή ιστορικούς τόπους. **13. .. 17. ...**».

14. Επιπροσθέτως, το άρθρο 54 (παρ. 1) του ν. 4178/2013 (Α' 174) ορίζει ότι: «**1.** Η οργάνωση και λειτουργία των υπουργείων, των αυτοτελών δημοσίων υπηρεσιών, των αποκεντρωμένων διοικήσεων και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου καθορίζεται με τους Οργανισμούς των φορέων αυτών, οι οποίοι καταρτίζονται, αντικαθίστανται ή τροποποιούνται με προεδρικά διατάγματα, τα οποία εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και του αρμοδίου κατά περίπτωση Υπουργού. Επίσης, μπορεί να καταρτίζονται ενιαίοι Οργανισμοί για κατηγορίες νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 35 του ν. 4024/2011 μπορεί με τα ίδια προεδρικά διατάγματα να αντικαθίσταται, να καταργείται ή να τροποποιείται κάθε ισχύουσα διάταξη νόμου ή κανονιστικής πράξης, σχετική με την οργάνωση και λειτουργία των φορέων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου. ... Η κατάρτιση και τροποποίηση

των Οργανισμών των φορέων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, πλην των νομικών προσώπων που συνιστούν επαγγελματικές ή επιστημονικές ενώσεις, βασίζεται σε εκθέσεις αξιολόγησης των οργανικών μονάδων τους που συνοδεύονται από περιγράμματα αποστολής και θέσεων, καθώς και από σχέδια στελέχωσης, τα οποία έχουν εγκριθεί από το Κυβερνητικό Συμβούλιο Μεταρρύθμισης⁸. 2. ...».

15. Ακόμη, στα άρθρα 45, 46 (παρ. 1 περ. β'), 49 (παρ. 1, 2 περ. γ'), 52 (παρ. 1 περ. α' - γ', 2 περ. γ' υποπεριπτ. αα', ββ') και 64 του π.δ. 141/2017 "Οργανισμός Υπουργείου Εσωτερικών" (Α' 180) ορίζεται ότι:

άρθρο 45.- «Ο φορέας της Κεντρικής Υπηρεσίας του Τομέα Μακεδονίας και Θράκης του Υπουργείου Εσωτερικών (πρώην ΥΜΑΘ) έχει ως αποστολή την πρότυπη περιφερειακή ανάπτυξη της Μακεδονίας και Θράκης, την προστασία και ανάδειξη της φυσικής, αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και την προώθηση της συνεργασίας με τις χώρες της Βαλκανικής και του Εύξεινου Πόντου σε θέματα περιβάλλοντος, έργων υποδομής, πολιτιστικής κληρονομιάς, τουριστικής ανάπτυξης και απόδομου ελληνισμού.».

άρθρο 46.- «1. Ο φορέας έχει έδρα τη Θεσσαλονίκη και οι υπηρεσίες του διαρθρώνονται ως ακολούθως: α) ... β) Γενική Διεύθυνση, γ) ... δ) ... ε) 2. ...».

άρθρο 49.- «1. Στρατηγικός σκοπός της Γενικής Διεύθυνσης είναι ο προγραμματισμός και η εφαρμογή πολιτικών και δράσεων ενδυνάμωσης της ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης της Μακεδονίας και Θράκης, προστασίας και ανάδειξης της φυσικής, αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, προώθησης της συνεργασίας με τις χώρες της Βαλκανικής και του Εύξεινου Πόντου σε θέματα περιβάλλοντος, έργων υποδομής, πολιτιστικής κληρονομιάς, τουριστικής ανάπτυξης και απόδομου ελληνισμού καθώς και ο σχεδιασμός, συντονισμός διαχείριση και εποπτεία όλων των θεμάτων που άπτονται της διοικητικής υποστήριξης, της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και της οικονομικής λειτουργίας του Φορέα και των εποτευόμενων από εκείνον φορέων, σύμφωνα με τις αρχές της ποιότητας και αποδοτικότητας και τους κανόνες της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και ευθύνης. ... 2. Η Κεντρική Υπηρεσία του τομέα Μακεδονίας και

⁸ το τελευταίο αυτό εδάφιο της παραγράφου 1 ισχύει όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 46 παρ. 1 του ν. 4250/2014 (Α' 74)



Θράκης του Υπουργείου Εσωτερικών (πρώην ΥΜΑΘ) συγκροτείται από πέντε (5) Διευθύνσεις και ένα (1) Αυτοτελές Τμήμα, ως ακολούθως: α) ... γ) Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Πολιτισμού και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Αθλητισμού, δ) ... ε) ... στ) ...».

άρθρο 52.- «1. Η Διεύθυνση Περιβάλλοντος έχει ως επιχειρησιακούς στόχους: α) την εκπόνηση περιβαλλοντικών και πολιτιστικών προγραμμάτων και πολιτικών, β) την προστασία και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, γ) την υλοποίηση σχεδίων δράσης για το περιβάλλον και τον πολιτισμό και τον αθλητισμό. 2. Η ανωτέρω Διεύθυνση συγκροτείται από τρία (3) τμήματα, στα οποία κατανέμονται οι αρμοδιότητες ως εξής: α) ... γ) Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών και Διατηρητέων Κτιρίων. Το Τμήμα αυτό ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες: αα) Τον χαρακτηρισμό οικισμών ή τμημάτων τους ως παραδοσιακών ή τοπίων ως ζωνών ιδιαίτερου κάλλους και τη θέσπιση ειδικών όρων, μορφολογικών περιορισμών και όρων και περιορισμών δόμησης και χρήσης αυτών. ββ) Την τροποποίηση ή αναθεώρηση των ρυμοτομικών σχεδίων εντός παραδοσιακών οικισμών, την οριοθέτηση τη θέσπιση ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης και τον καθορισμό ειδικών χρήσεων σε αυτούς. γγ) ... ηη). ...».

άρθρο 64.- «Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, καταργούνται το π.δ.108/2014, καθώς και κάθε άλλη διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος.».

16. Τέλος, με το άρθρο 1 (παρ. Α') της υπ' αριθμ.46958/2018 απόφασης του Πρωθυπουργού (Β' 3902) ανατέθηκε στην υποβαλούσα το ως άνω ερώτημα Υφυπουργό, διορισθείσα με το άρθρο μόνο του προεδρικού διατάγματος 88/2018 (Α' 168), η άσκηση των αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών του πρώην ΥΜΑΘ (βλ. αρ. 12 τούτου).

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις ανωτέρω διατάξεις, αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους ερμηνευόμενες, ευθέως προκύπτουν και πάντως σαφώς συνάγονται τα εξής:

17. Με τις ανωτέρω, υπό στοιχ. 6, διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος, όπως παγίως ερμηνεύθηκαν από το ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο, είναι σαφές ότι ο συντακτικός νομοθέτης έχει αναγάγει σε αυτοτελώς προστατευόμενο αγαθό και αξία το οικιστικό, φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, από το οποίο εξαρτάται η

ποιότητα ζωής και η υγεία των κατοίκων των πόλεων και των οικισμών⁹. Πράγμα που σημαίνει ότι όλα τα όργανα του Κράτους, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους έχουν συνταγματική υποχρέωση να μη θίγουν, καταρχάς, το περιβάλλον υπό τις ανωτέρω εκφάνσεις του και επιπλέον να προβαίνουν σε θετικές ενέργειες για την προστασία του, ειδικότερα δε, να λαμβάνουν εκείνα τα απαιτούμενα νομοθετικά και διοικητικά, προληπτικά και κατασταλτικά, παρεμβαίνοντας, στον αναγκαίο βαθμό, στην οικονομική ή άλλη ατομική ή συλλογική δραστηριότητα¹⁰. Μάλιστα, ιδίως με την παράγραφο 6 του άρθρου 24 του Συντ. καθιερώνεται, ειδικώς, αυξημένη προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, δηλ. των μνημείων και λοιπών πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και συνθέτουν, λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, την εν γένει πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας¹¹. Περιεχόμενο της πιο πάνω προστασίας είναι η διατήρηση στο διηνεκές αναλλοίωτων τόσο των ανωτέρω μνημείων όσο και κάθε στοιχείου του πολιτιστικού περιβάλλοντος, πράγμα που συνεπάγεται τη δυνατότητα επιβολής των αναγκαίων μέτρων και περιορισμών της ιδιοκτησίας για την αποκατάσταση στην αρχική τους μορφή όταν έχουν φθαρεί από το χρόνο ή άλλες ανθρώπινες ενέργειες ή άλλα περιστατικά¹².

18. Πράγματι, με τις διατάξεις του π.δ/τος 358/1986, στο πλαίσιο καθορισμού των σχετικών αρμοδιοτήτων του (τότε) Υπουργείου Βόρειας Ελλάδας (ΥΒΕ)¹³, περιήλθαν σ' αυτό από τα στο άρθρο 2 οριζόμενα Υπουργεία (στα οποία περιλαμβάνονταν και το τότε ΥΠΕΧΩΔΕ) συγκεκριμένες αρμοδιότητες με βασικό κριτήριο και προϋπόθεση ότι αυτές έχουν ως αντικείμενο τη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν την περιοχή της αρμοδιότητάς του (χωρική αρμοδιότητα). Μεταξύ των εκ του ΥΠΕΧΩΔΕ σ' αυτό περιελθουσών αρμοδιοτήτων περιλαμβάνεται, κατά τα

⁹ βλ. ΣτΕ 3180/2009 – σκ. 8^η, πρβλ. ΣτΕ 1304/2018 – σκ. 4^η, ΣτΕ 387/2014 – σκ. 7^η κ.α.

¹⁰ βλ. ΣτΕ 568/2018 – σκ. 8^η, ΣτΕ 2500/2009 – 5^η σκ., ΟλΣτΕ 613/2002 κ.α.

¹¹ βλ. ΣτΕ 912/2017 – 8^η σκ., ΣτΕ 2500/2009 – 6^η σκ., ΣτΕ 1580/2007 - 7/λούς, ΟλΣτΕ 3224, 3454/2006, ΟλΣτΕ 3279/2003 κ.α.

¹² βλ. ΣτΕ 1366/2018 – σκ. 5^η, ΣτΕ 309/2018 – σκ. 4^η, με εκεί παραπομπές σε περαιτέρω πλούσια και σύμφωνη νομολογία του ανωτάτου ακυρωτικού, κ.α.

¹³ υπό το φως της ισχύος του άρθρου 3 του ν. 51/1975 (Α' 125), όπως ίσχυε μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 27 του ν. 1188/1981 (Α' 237), κατά το οποίο προβλεπόταν, εκτός των άλλων (και), η μεταφορά αρμοδιοτήτων από υπουργείο σε υπουργείο

σαφώς οριζόμενα στην υποπερίπτωση γγ' της περίπτωσης δ' του άρθρου 2 τούτου, και αυτή που¹⁴ αφορά τον χαρακτηρισμό τόπων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, ο καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησής τους και η έγκριση για ανέγερση οικοδομημάτων στους τόπους αυτούς, με εξαίρεση τους ιστορικούς και τους αρχαιολογικούς¹⁵.

19. Σημειωτέον ότι η αρμοδιότητα αυτή, υπαχθείσα στο Τμήμα Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Διεύθυνσης Πολιτισμού, ήτοι υπηρεσίας του τότε ΥΒΕ, στην οποία μεταξύ άλλων συγκροτήθηκε τούτο δυνάμει του π.δ. 92/1987 (Α' 51), που αποτέλεσε και τον **πρώτο (α') Οργανισμό** του εν λόγω Υπουργείου¹⁶, δεν έπαυσε να ανατίθεται και στις αντίστοιχες υπηρεσίες του αυτού φορέα, στο πλαίσιο όλων των μετέπειτα αναδιαρθρώσεων και ανασυγκροτήσεών τούτου και ανεξαρτήτως της τυχόν διάφορης ονομασίας της υπηρεσίας ή της οργανωτικής του δομής, όπως διαμορφώθηκαν με τους μετέπειτα διαδοχικά ισχύσαντες οργανισμούς του¹⁷.

20. Εξάλλου, από τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 43 του Συντ. σαφώς συνάγεται ότι διατάξεις¹⁸, με τις οποίες μεταβιβάζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στον Υπουργό, δηλαδή σε άλλο όργανο της διοικήσεως, πολεοδομικές αρμοδιότητες που δεν ανάγονται σε εντοπισμένη τροποποίηση

¹⁴ αποσπασθείσα με το άρθρο 1 του π.δ. 161/1984 (Α' 54) εκ του Υπουργείου Πολιτισμού στο πλαίσιο ανακατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ αυτού και του (τότε) ΥΠΕΧΩΔΕ

¹⁵ ΣτΕ 3077/2010 – σκ. 6^η

¹⁶ βλ. περ. β' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ως άνω π.δ/τος, η οποία μεταξύ άλλων παραπέμπει και στην υποπερίπτωση γγ' της παρ. 2 του άρθρου 2 του π.δ. 358/1986

¹⁷ βλ. **1)** άρθρο 8 Τμ.Β αριθ.9 του π.δ. 331/2001 (Α' 221) (**β' οργανισμό**), ως αρμοδιότητα ασκουμένη από το (Β') Τμήμα Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτιστικής Ανάπτυξης και Επικοινωνίας, **2)** άρθρα 8 (παρ. β' αριθ. 10 περ. β') και 10 (παρ. α' αριθ. 6 περ. β) του π.δ. 167/2005 (Α' 220) (**γ' οργανισμό**) από τα Τμήματα: ι) Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Σύγχρονου Πολιτισμού της Δ/σης Παιδείας, Πολιτισμού και Κοινωνικής Πρόνοιας και ιι) ΠΕΧΩΔΕ της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Υποδομών, σε συνεργασία μεταξύ τους, **3)** άρθρο 7 (παρ. 2 περ. γ' υποπεριπτ. αα') του π.δ. 108/2014 (Α' 175) (**δ' οργανισμό**) από το Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών και Διατηρητέων Κτιρίων της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

¹⁸ όπως (και) αυτή του άρθρου 10 (παρ. 1) του ν. 3044/2002, που αντικατέστησε τις διατάξεις της παραγράφου 3α περ. αα' του άρθρου 29 του ν. 2831/2000

σχεδίου ή σε πολεοδομικές εφαρμογές, είναι αντίθετη προς την ανωτέρω συνταγματική διάταξη, πράγμα που την καθιστά ανίσχυρη¹⁹.

21. Επακολούθησε η ψήφιση του ΝΟΚ (ν. 4067/2012), με τις διατάξεις του άρθρου 6 του οποίου περί προστασίας της αρχιτεκτονικής φυσικής κληρονομιάς, που, κατ' ουσία εν πολλοίς αποτελεί επανάληψη των οριζόμενων στο άρθρο 4 του προϊσχύσαντος ΓΟΚ (ν. 1577/1985), όπως μέχρι τότε ίσχυε, καθορίζονται τα προστατευόμενα στοιχεία αρχιτεκτονικής ή φυσικής κληρονομιάς, οι όροι και προϋποθέσεις χαρακτηρισμού τους, η δυνατότητα κατάταξής τους, η διαδικασία και οι όροι παρέμβασης σ' αυτά²⁰. Στο πλαίσιο αυτό, εκτός των άλλων, προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 6 τούτου (ΝΟΚ) η συμμετοχή του ΥΠΕΝ ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού στην εκ μέρους του Προέδρου της Δημοκρατίας άσκηση κανονιστικής αρμοδιότητας, δια της υποβολής προς αυτόν σχετικής πρότασης, προκειμένου:

A) Να χαρακτηριστούν, προς τον σκοπό της διατήρησης και ανάδειξης της ιδιαίτερης ιστορικής, πολεοδομικής, αρχιτεκτονικής, λαογραφικής κοινωνικής και αισθητικής φυσιογνωμίας, όχι μόνο οικισμοί ή τμήματα πόλεων ή οικισμών ή αυτοτελή οικιστικά σύνολα εκτός αυτών, ως παραδοσιακά προστατευόμενα σύνολα (περ. α'), αλλά και χώροι, τόποι ή και φυσικοί σχηματισμοί που συνοδεύουν ή προβάλλουν στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, όπως και αυτοτελείς σχηματισμοί φυσικού ή ανθρωπογενούς χαρακτήρα, εντός ή εκτός οικισμών, ως ζώνες ιδιαίτερου κάλλους (περ. β') και

B) Να τροποποιηθούν ή αναθεωρηθούν ισχύοντα ρυμοτομικά σχέδια, έστω και αν με αυτήν επέρχεται μείωση της επιφάνειας των κοινοχρήστων χώρων του, προς τον σκοπό της προστασίας, αποκατάστασης, διατήρησης και ανάδειξης του πολεοδομικού ιστού των παραδοσιακών οικισμών, ιστορικών τόπων και αρχαιολογικών χώρων, ο οποίος αποτελεί συστατικό στοιχείο της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας τους (περ. γ').

22. Ακόμη, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 54 του ν. 4178/2013,

¹⁹ ΣτΕ 3610/2007 – 9^η σκ., με εκεί παραπομπές σε ΟΛΣτΕ 3661/2005, **ΣτΕ 1240/2006 ad hoc**, κ.α.

²⁰ βλ. οικεία αιτιολογική έκθεση υπό το ταυτόριθμο άρθρο



όπως έχουν ήδη ερμηνευθεί από το ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο²¹, με τους εκδιδόμενους δυνάμει αυτής της εξουσιοδοτικής διάταξης οργανισμούς είναι δυνατή, μεταξύ άλλων και η αντικατάσταση, κατάργηση και τροποποίηση κάθε ισχύουσας διάταξης νόμου ή κανονιστικής πράξης, σχετικής με την οργάνωση και λειτουργία των φορέων που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 54, εφόσον οι εν λόγω ρυθμίσεις συνδέονται με το αποτέλεσμα της διαδικασίας αξιολόγησης που προβλέφθηκε στο άρθρο 35 παρ. 4 του ν. 4024/2011.

23. Η ερμηνευτική αυτή θέση έτι περαιτέρω, κατά τη γνώμη μας, ενισχύεται και επικουρείται και από τα εκτιθέμενα στην αιτιολογική έκθεση της τροπολογίας επί του νομοσχεδίου που έλαβε τον αριθμό άρθρου 54 του ν. 4178/2013. Πράγματι, σύμφωνα με τα εκεί αναφερόμενα, επισημαίνεται εκτός των άλλων ότι η επιλογή του νομικού εργαλείου του προεδρικού διατάγματος για τη θέση σε ισχύ των νέων οργανισμών υπαγορεύθηκε από την ανάγκη της ευελιξίας και της ύπαρξης διακριτικής ευχέρειας της διοίκησης ως προς την οργάνωσή της, βάσει προηγούμενων εκθέσεων αξιολόγησης των οργανικών μονάδων που συνοδεύονται από περιγράμματα θέσεων, καθηκόντων, αποστολής του οικείου φορέα και διαδικασιών, καθώς και από σχέδια στελέχωσης των υπηρεσιών, τελεί δε υπό τη δικαιοκρατική εγγύηση του προηγούμενου ελέγχου των προεδρικών διαταγμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Τούτο, δε, καθόσον η ως άνω εξουσιοδοτική διάταξη νόμου, θεσπισθείσα προς επίρρωση της ευελιξίας και της αποτελεσματικότητας της διοικητικής λειτουργίας και αναφερομένη αποκλειστικά στο γενικό περιεχόμενο των οργανισμών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, στο μέτρο που δια του τρόπου αυτού κατοχυρώνει σε επίπεδο τυπικού νόμου μόνον τα απαραίτητα θεσμικά χαρακτηριστικά που είναι περιληπτά στην ύλη του οργανισμού (*αποστολή φορέα, διάρθρωση υπηρεσιών, τίτλος και αποστολή κάθε οργανικής μονάδας, αναφορά των κλάδων κατά κατηγορίες, τυπικά προσόντα διορισμού ή πρόσληψης κατά κλάδο και ειδικότητα, κατανομή των οργανικών θέσεων σε κλάδους και ειδικότητες, γενική περιγραφή προσόντων και καθηκόντων κάθε θέσης ευθύνης*), είναι σαφές ότι εμπιστεύεται στην εκτελεστική εξουσία τον αναλυτικό προσδιορισμό τους. Και, βεβαίως, αυτό ισχύει υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι οι προτεινόμενες από αυτήν ρυθμίσεις

²¹ βλ. ΠΕ ΣτΕ 122/2018, ΠΕ ΣτΕ 27/2018, ΠΕ 144-154/2014 κ.α.

συνδέονται με το αποτέλεσμα της διαδικασίας αξιολόγησης που προβλέφθηκε στο άρθρο 35 παρ. 4 του ν. 4024/2011 και ότι αυτές (θα) τελούν υπό την εγγυητική λειτουργία του προηγούμενου ελέγχου τούτων από το ΣτΕ, κατά τα παραπάνω²², εφόσον η λειτουργία αυτή αποτελεί εγγύηση του κράτους δικαίου²³.

24. Αυτό σημαίνει ότι οι εκ του άρθρου **52 (παρ. 2 περ. γ')** του νέου Οργανισμού Υπουργείου Εσωτερικών – Τομέας Μακεδονίας & Θράκης (ήτοι, π.δ. 141/2017) απορρέουσες αρμοδιότητες (του Τμήματος Παραδοσιακών Οικισμών και Διατηρητέων Κτιρίων της Δ/σης Περιβάλλοντος, Πολιτισμού και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Αθλητισμού), συνιστάμενες, εκτός των άλλων (και): **ι)** στον χαρακτηρισμό οικισμών ή τμημάτων τους ως παραδοσιακών ή τοπίων ως ζωνών ιδιαίτερου κάλλους και τη θέσπιση ειδικών όρων, μορφολογικών περιορισμών και όρων και περιορισμών δόμησης της χρήσης αυτών (**υποπεριπτ. α')** και **ii)** την τροποποίηση ή αναθεώρηση των ρυμοτομικών σχεδίων εντός παραδοσιακών οικισμών, την οριοθέτηση, τη θέσπιση ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης και τον καθορισμό ειδικών χρήσεων σε αυτούς (**υποπεριπτ. ββ')**, ως μεταγενέστερες και ειδικότερες της προϊσχύσασας νομοθεσίας και του εν γένει κανονιστικού πλαισίου κατισχύουν τούτων, κατά το σκέλος των ως άνω αρμοδιοτήτων που σαφώς, ρητώς και ειδικώς απονέμονται, με αποτέλεσμα αυτές να ανήκουν στην ανωτέρω υπηρεσία του Τομέα Μακεδονίας-Θράκης του Υπουργείου Εσωτερικών.

25. Στην προκειμένη περίπτωση, από το διδόμενο ιστορικό εκ μέρους της ερωτώσας υπηρεσίας, όπως αυτό συμπληρώνεται από τα συνοδεύοντα προς τούτο έγγραφα, προκύπτει ότι ο βασικός προβληματισμός που προκάλεσε την υποβολή του εν λόγω ερωτήματος είναι, κατά τη γνώμη μας, άμεσα συναρτημένος με το κατά πόσον η τροποποίηση ρυμοτομικού σχεδίου σε περιοχή, που, με απόφαση του τότε Υπουργού Μακεδονίας & Θράκης, έχει χαρακτηριστεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, υπάγεται στην αρμοδιότητα του Τομέα Μακεδονίας - Θράκης του Υπουργείου Εσωτερικών (ΥΠΕΣ) τόσο εξ απόψεως των οριζόμενων αρμοδιοτήτων του Τμήματος Παραδοσιακών Οικισμών και Διατηρητέων Κτιρίων της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος, Πολιτισμού και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και

²² βλ. ΑτΓνμδΝΣΚ 152/2018

²³ βλ. ενδεικτ. ΠΕ ΣτΕ 602/2002 – σκ. 4^η, με εκεί παραπομπές σε ΣτΕ 1253/1952, ΠΕ ΣτΕ 51/1987, Πρακτικό του Ε' Τμήματος εν Ολομελεία κ.α.



Αθλητισμού όσο και των ρυθμίσεων του ως άνω άρθρου 6 (παρ. 2 περ. β') του ΝΟΚ. Ή, αντιθέτως, μήπως τούτο δεν μπορεί εν προκειμένω να ισχύσει είτε ενόψει των οριζομένων στο άρθρο 29 του ν. 2831/2000, όπως ίσχυε μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 10 του ν. 3044/2002, περί αρμοδιότητας του τότε ΥΠΕΧΩΔΕ είτε λόγω υφιστάμενου ηθελημένου κενού στις απονεμηθείσες με τις διατάξεις των άρθρων 6 (παρ. 2 περ. β', γ') του ΝΟΚ και 52 (παρ. 2 περ. γ', υποπεριπτ. αα', ββ') του π.δ.141/2017, αρμοδιότητες στην οικεία Δ/ση του Τομέα Μακεδονίας & Θράκης, με την έννοια ότι δεν υπάρχει ρητή και ειδική πρόβλεψη περί απονομής της ως άνω συγκεκριμένης αρμοδιότητας. Τούτο, δε, καθόσον με τις ανωτέρω διατάξεις του ΝΟΚ και του Οργανισμού του ΥΠΕΣ (τ. Μακεδονίας & Θράκης) προβλέπεται μεν η ρητή και ειδική απονομή αρμοδιοτήτων συμμετοχής στη διαδικασία έκδοσης π.δ/των στην ως άνω Δ/ση, κατά τον λόγο της χωρικής της αρμοδιότητας, όπως οι εν προκειμένω ενδιαφέρουσες: α) του χαρακτηρισμού τόπων ή τοπίων κ.λ.π. ως ζωνών ιδιαίτερου κάλλους²⁴ και, το πρώτον, θέσπιση ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης και χρήσης τούτων²⁵ και β) η αναθεώρηση ή τροποποίηση ρυμοτομικών σχεδίων επί παραδοσιακών οικισμών, ιστορικών τόπων και αρχαιολογικών χώρων, υπό τις εκεί ειδικότερα οριζόμενες προϋποθέσεις²⁶, πλην, όμως, παραλείπεται η ρητή και ειδική αναφορά στο ποιος ασκεί την εξεταζόμενη αρμοδιότητα, ήτοι της τροποποίησης ρυμοτομικού σχεδίου σε περιοχή που έχει χαρακτηριστεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

26. Από την επισκόπηση των ανωτέρω διατάξεων του άρθρου 52 (παρ. 2 περ. γ') του ήδη ισχύοντος Οργανισμού του Τομέα Μακεδονίας-Θράκης, που κατ' ουσία απηχεί προγενέστερες σχεδόν ταυτόσημες ρυθμίσεις όλων των διαχρονικά και διαδοχικά προϊσχυσάντων οργανισμών, ανεξαρτήτως της διάφορης ονομασίας της υπηρεσίας ή της οργανωτικής του δομής, αλλά και πλήρως εναρμονίζεται με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 6 (παρ. 2 περ. β') του ΝΟΚ, σαφώς

²⁴ πρβλ. άρθρα 6 (παρ. 2 περ. β') του ΝΟΚ και 52 (παρ. 2 περ. γ' υποπεριπτ. αα') του Οργανισμού του ΥΠΕΣ (τ. Μακ - Θρακ), ό.π.

²⁵ πρβλ. άρθρο 52 (παρ. 2 περ. γ' υποπεριπτ. αα') του Οργανισμού του ΥΠΕΣ (τ. Μακ - Θρακ), ό.π.

²⁶ πρβλ. άρθρα 6 (παρ. 2 περ. γ') του ΝΟΚ και 52 (παρ. 2 περ. γ' υποπεριπτ. ββ') του Οργανισμού του ΥΠΕΣ (τ. Μακ - Θρακ), ό.π.

συνάγεται η πάγια θέση του νομοθέτη και της κανονιστικώς δρώσας διοίκησης να απονείμει, με βάση το χωρικό κριτήριο, την αρμοδιότητα χαρακτηρισμού τόπων ως ιδιαίτερου κάλλους, καθώς και τη θέσπιση ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης και χρήσης αυτών, στις υπηρεσίες του εν λόγω Τομέα, υπό την ως άνω μορφή συμμετοχής (ήτοι, ως πρόταση) στη σχετική κανονιστική αρμοδιότητα του ΠτΔ, δίχως να τίθεται, κατά τη γνώμη μας, ζήτημα αρμοδιότητας των υπηρεσιών του ΥΠΕΝ για τοπία και οικισμούς που υπάγονται στη χωρική αρμοδιότητα του πιο πάνω φορέα (ήτοι Τομέα Μακεδονίας & Θράκης).

27. Επιχείρημα υπέρ της ανωτέρω ερμηνευτικής προσέγγισης αντλείται (και) εκ του ότι η άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας από την πιο πάνω αρμόδια υπηρεσία του Τομέα Μακεδονίας & Θράκης του ΥΠΕΣ προδήλως υπηρετεί τόσο τον εκ του άρθρου 46 του οικείου οργανισμού απορρέοντα γενικό στρατηγικό σκοπό του εν λόγω φορέα όσο τον εκ του άρθρου 52 (παρ. 1) του αυτού ως άνω οργανισμού ταυτόσημο επιχειρησιακό στόχο της Δ/σης Περιβάλλοντος περί της, εκτός των άλλων, προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς τοπίων και οικισμών εντός της χωρικής αρμοδιότητας του πιο πάνω φορέα, όπως εξειδικεύονται στο περιεχόμενο των αρμοδιοτήτων του υπαγομένου στην πιο πάνω Δ/ση Τμήματος Παραδοσιακών Οικισμών και Διατηρητέων Κτιρίων, κατά τα προεκτεθέντα. Ωστόσο, η κατάφαση της παραπάνω αρμοδιότητας τελεί υπό την αυτονόητη αρνητική προϋπόθεση ότι το αντικείμενό της δεν αφορά τόπους αρχαιολογικούς ή ιστορικούς ή τέτοιους που αφορούν προστασία περιβάλλοντος, κατά την έννοια των άρθρων 18, 19 και 21 του ν. 1650/1986 και της εν γένει νομοθεσίας περί προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, για τους οποίους αυτή σαφώς και δεν ισχύει, εφόσον ως προς αυτούς συντρέχει αρμοδιότητα άλλων Υπουργείων (Πολιτισμού και Περιβάλλοντος) σαφώς προβλεπόμενη.

28. Προς τούτο, κρίσιμο σημείο είναι το μέτρο αποσαφήνισης της έννοιας *“τόπου ιδιαίτερου φυσικού κάλλους”*, φράση υπό την οποία αρχικά αποδόθηκε ως αρμοδιότητα στις υπηρεσίες του πρώην Υπουργείου²⁷ και *“τόπου ή τοπίου ιδιαίτερου κάλλους”*, η οποία πλέον χρησιμοποιείται ως προσδιοριστικό και περιγραφικό αυτής στοιχείο, βάσει των οριζόμενων στις διατάξεις των άρθρων 6

²⁷ πρβλ. άρθρο 2 (παρ. 1 περ. δ' υποπεριπτ. γγ') του π.δ. 358/1986, σε συνδυασμό με άρθρο 1 (παρ. 1 περ. α') του ν. 1469/1950 κ.α.

(παρ. 2 περ. β') του ΝΟΚ²⁸ και 52 (παρ. 2 περ. γ') του οργανισμού του Τομέα Μακεδονίας – Θράκης του ΥΠΕΣ. Κατά τη γνώμη μας, οι δύο αυτές έννοιες, στο βαθμό που αναφέρονται σε αρμοδιότητες διαχρονικά απονεμηθείσες στον ίδιο παραπάνω συγκεκριμένο φορέα (Μακεδονίας και Θράκης), ανεξαρτήτως της όποιας μετέπειτα διάφορης οργανωτικής του δομής, δεν μπορεί παρά να ερμηνευθούν κατά τρόπο ώστε να νοηθεί ότι η εν λόγω αρμοδιότητα διαχρονικά αφορά σε τοπία ιδιαίτερου κάλλους, με την έννοια της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, όπως προσδιορίστηκε στην κυρωθείσα με το ν. 1126/1981 από 23.11.1972 σύμβασης και ειδικότερα στα άρθρα 1 και 2 αυτής. Η σύμβαση, άλλωστε, αυτή ελήφθη υπόψη κατά την έκδοση της ως άνω υπ' αριθμ.1964/91 υπουργικής απόφασης χαρακτηρισμού της εν λόγω έκτασης, στο αιτιολογικό της οποίας ρητώς μνημονεύεται η ιδιαιτερότητα και παγκόσμια σημασία του Αγίου Όρους ως πολιτιστικού και φυσικού αγαθού και η ανάγκη διαφύλαξής του. Δηλαδή, είναι σαφές ότι αναφέρεται τόσο στα τοπία ως ανθρώπινα έργα ή συνδυασμός έργων του ανθρώπου και της φύσεως, καθώς και σε εκτάσεις περιλαμβανομένων και των αρχαιολογικών χώρων που έχουν παγκόσμια αξία από ιστορική, αισθητική, εθνολογική και ανθρωπολογική άποψη (βλ. *έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς, κατ' αρθρ. 1 της σύμβασης*) όσο και σε φυσικά τοπία ή ακριβώς καθορισμένες φυσικές εκτάσεις παγκόσμιας αξίας από απόψεως επιστήμης, ανάγκης διατηρήσεως ή φυσικού κάλλους (βλ. *έννοια της φυσικής κληρονομιάς, κατ' αρθρ. 2 της σύμβασης*).

29. Σημειωτέον ότι η μετέπειτα έως και σήμερα χρήση του όρου «τοπίου ιδιαίτερου κάλλους», αντί της αρχικής ως «τοπίου ιδιαίτερου φυσικού κάλλους» φαίνεται, κατά τη γνώμη μας, ότι επεβλήθη μάλλον εκ της ανάγκης αποφυγής οποιασδήποτε σύγχυσης μεταξύ της αναφερομένης στο άρθρο 4 του ΓΟΚ (ν.1577/1985), όπως ίσχυε μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 3 του ν. 2831/2000, έκφρασης, η οποία επαναλήφθηκε στο άρθρο 6 του ΝΟΚ οι ρυθμίσεις του οποίου εν πολλοίς απηχούν τις ως άνω αντίστοιχες του ΓΟΚ²⁹, και αυτής της έννοιας του

²⁸ πρβλ. και ταυτόσημη διατύπωση στο άρθρο 4 του ΓΟΚ (ν. 1577/1985), όπως ίσχυε μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 3 του ν. 2831/2000

²⁹ που φέρεται να συνδέεται μεν με περιοχές (φυσικού) κάλλους, στις οποίες, όμως, λόγω της τυχόν προγενέστερης ή μεταγενέστερης του χαρακτηρισμού τους οικιστικής ανάπτυξης και, ως

«τοπίου ιδιαίτερου φυσικού κάλλους» που καταρχάς ρυθμιζόταν από τις ως άνω διατάξεις του ν. 1469/1950³⁰ και μετέπειτα από τις διατάξεις ν. 1650/1986, όπως ισχύουν³¹, αλλά και ειδικότερα των άρθρων 18, 19 και 21 τούτου που αναφέρονται σε ζητήματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

30. Και, βεβαίως, η, κατά τα παραπάνω, σαφής απονομή της αρμοδιότητας χαρακτηρισμού αλλά και, το πρώτον, δυνατότητας επιβολής ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης σε περιοχές, όπως η εξεταζόμενη, στις υπηρεσίες του Τομέα Μακεδονίας & Θράκης, η οποία, ως αφορώσα την αρχική και κύρια ρυθμιστική παρέμβαση της διοίκησης που γίνεται μόνο με την έκδοση προεδρικού διατάγματος³², συνιστά τη βασική αρμοδιότητα τούτων, δεν μπορεί παρά να νοηθεί ως εκτεινόμενη και σε τυχόν επιγενόμενες κανονιστικές παρεμβάσεις της διοίκησης στην αυτή ως άνω περιοχή, όπως τροποποιητικές ή αναθεωρητικές ρυθμίσεις του κανονιστικού αυτής πλαισίου. Τούτο, δε, καθόσον, υπό την αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή και ελλείψει ειδικής και ρητής περί του αντιθέτου ρύθμισης, θα υφίστατο αδικαιολόγητη διάσπαση της απαιτούμενης ενότητας άσκησης απολύτως συναφών αρμοδιοτήτων, οι οποίες, κατά την έννοια αυτή, θα ασκούσαν, ως μη όφειλε, από υπηρεσίες διαφορετικών Υπουργείων. Πράγμα που, αφενός μεν δεν συνάδει με τις αρχές της καλής νομοθέτησης, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η απλούστευση των διαδικασιών, υπό την έννοια της μείωσης του αριθμού των εμπλεκόμενων φορέων και της ομαδοποίησης ομοειδών καθηκόντων (πρβλ. άρθρα 1 {περ. β'}, 5 και 10 {παρ. 1 περ. α'} του ν. 4048/2012 - Α' 34), αφετέρου δε στην πράξη θα προκαλούσε δυσχερή - αν όχι ανυπέρβλητα - εμπόδια. Κι' αυτό, γιατί, για την προστασία, διατήρηση και

εκ τούτου, άνευ ετέρου μη υπαγωγής τους σ' αυτές του ν. 1650/1986 περί προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, ανέκυψε ανάγκη κρατικής παρέμβασης δια της επιβολής σχετικών πολεοδομικών ρυθμίσεων, ήτοι του επιτρεπόμενου καθορισμού ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης ή χρήσης, κατά την έννοια των οριζόμενων στο άρθρο 2 (αρ. 20) του ΝΟΚ, προς προστασία (ήτοι διατήρηση και ανάδειξη) του χαρακτηρισμού τούτων ως τοπίων ιδιαίτερου (φυσικού) κάλλους

³⁰ ο χαρακτηρισμός των οικοδομημάτων των οποίων φέρεται να γινόταν αδιακρίτως του εάν αυτά ήταν εντός ή εκτός ρυμοτομικών σχεδίων ή υφισταμένων (ή μη) εν γένει οικισμών

³¹ πρβλ. ΠΕ ΣτΕ 159/2002 – σκ. 5^η

³² ΣτΕ 3083/2017 κ.α.



ανάδειξη της ιδιαίτερης ιστορικής, αρχιτεκτονικής, λαογραφικής κ.λ.π. φυσιογνωμίας της αυτής ιδιότητας εκτάσεων (ήτοι, ζωνών ιδιαίτερου κάλλους), υπαγομένης στη χωρική αρμοδιότητα ορισμένου Υπουργείου³³, θα ίσχυε το άτοπο και απαράδεκτο της εμπλοκής υπηρεσιών διαφόρων Υπουργείων, η οποία θα εξαρτάται από το τυχαίο και συμπτωματικό κριτήριο της διαφορετικής χρονικής παρέμβασης της διοίκησης επί του αυτού κατ' ουσία αντικειμένου ρύθμισης. Ήτοι, αν μεν αφορά στον (αρχικό) χαρακτηρισμό μιας έκτασης (ζώνης) ως τοπίο ιδιαίτερου κάλλους και τη δυνατότητα, το πρώτον, επιβολής ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης ή χρήσης, τη σχετική αρμοδιότητα να ασκούν οι υπηρεσίες του πρώην ΥΜΑΘ, αν, όμως, αφορά σε επιγενόμενες επ' αυτής παρεμβάσεις, επερχόμενες δια τροποποιήσεως των τυχόν υφισταμένων ρυμοτομικών σχεδίων³⁴, την αντίστοιχη αρμοδιότητα, σύμφωνα με την ως άνω αντίθετη εκδοχή, να ασκούν οι υπηρεσίες του ΥΠΕΝ, πράγμα όμως απαράδεκτο, κατά τα παραπάνω.

31. Μάλιστα, η ερμηνευτική αυτή θέση, κατά τη γνώμη μας, δεν αναιρείται εκ του ότι: **α)** με τις διατάξεις της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ΝΟΚ προβλέπεται η δυνατότητα τροποποίησης ή αναθεώρησης ρυμοτομικού σχεδίου προς προστασία, αποκατάσταση, διατήρηση και ανάδειξη του

³³ πρβλ. ΣτΕ 2267/2008 – σκ. 3^η, η οποία ερμηνεύοντας τις προϊσχύσασες και σχεδόν ταυτόσημου (με τις διατάξεις του άρθρου 6 {παρ. 2} του ΝΟΚ) διατάξεις του άρθρου 4 του ΓΟΚ, όπως τότε ίσχυαν, αποφάνθηκε υπέρ της αρμοδιότητας έκδοσης σχετικού π.δ/τος, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Αιγαίου για (παρόμοιες με την εξεταζόμενη) εκτάσεις σε περιοχές αρμοδιότητάς του

³⁴ **ΕΙΤΕ** κατά το μέτρο και στο βαθμό που αυτό θα σημαίνει και την τροποποίηση των ως άνω αρχικώς επιβληθέντων ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης ή χρήσης, ενόψει του ανωτέρω χαρακτηρισμού τους **ΕΙΤΕ**, επειδή, παρά την ύπαρξη προηγούμενης τροποποίησης του οικείου ρυμοτομικού σχεδίου, θα πρόκειται για κατ' ουσία το πρώτον επιβολή των ως άνω ειδικών όρων επί των εκτάσεων αυτών, εφόσον κατά την προηγηθείσα τροποποίηση τούτο δεν συνέβη **ΕΙΤΕ**, τέλος και για την ταυτότητα του νομικού λόγου, αφορά παρεμβάσεις μόνον επί του οικείου διαγράμματος, δεδομένου ότι και οι επ' αυτού χαρακτηρισμοί, αποχαρακτηρισμοί ή οι εν γένει χαράξεις ασκούν επιρροή στο ως άνω χαρακτηρισθέν τοπίο και πάντως για την ενότητα της όλης διαδικασίας ενόψει της πρόδηλης συνάφειάς τους με την επιβολή των ως άνω ειδικών όρων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 (αρ. 20) του ΝΟΚ, εφόσον συγκροτούν την έννοια του ρυμοτομικού σχεδίου οικισμού ή σχεδίου πόλης ή πολεοδομικού σχεδίου

πολεοδομικού ιστού μόνον των παραδοσιακών οικισμών, ιστορικών τόπων και αρχαιολογικών χώρων, καθόσον η αρμοδιότητα της ερωτώσας υπηρεσίας, κατά τη γνώμη μας, προκύπτει από την διδόμενη ερμηνεία επί της περίπτωσης β' της αυτής ως άνω διάταξης, κατά την οποία αυτή εκτείνεται και επί τροποποιήσεων δια κανονιστικών ρυθμίσεων ρυμοτομικών σχεδίων τόπων ιδιαίτερου κάλλους, όταν ο χαρακτηρισμός τούτων καταλαμβάνει και αφορά προγενέστερα τούτου εγκεκριμένα ρυμοτομικά σχέδια οικισμών – έστω και μη παραδοσιακών –, όπως εν προκειμένω, και όχι από την περ. γ' αυτής, τις ιδιότητες των οποίων, άλλωστε, δεν προκύπτει ότι καλύπτει η εδώ εξεταζόμενη περίπτωση, μη δυναμένου, ως εκ τούτου, να συναχθεί συμπέρασμα περί αποκλεισμού της σχετικής αρμοδιότητας, καθόσον, υπό την αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, θα διεσπάτο η απαιτούμενη ενότητα άσκησης απολύτως συναφών αρμοδιοτήτων, κατά τα παραπάνω, **β)** υφίσταται, δήθεν, ηθελημένο κενό σχετικά με την απονομή της εξεταζόμενης ως άνω αρμοδιότητας, κατά τα αναφερόμενα στην 25^η σκέψη της παρούσας, καθόσον, ενόψει της επιβαλλόμενης προστασίας του ανωτέρω χαρακτηρισμού έκτασης, εμπίπτουσας μάλιστα εν προκειμένω σε προϋφιστάμενο αυτής οικισμό εντός της χωρικής αρμοδιότητας του τομέα Μακεδονίας – Θράκης, συνιστάμενη όχι μόνο στην επιβολή, το πρώτον, ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης ή χρήσης επ' αυτής αλλά και στη δυνατότητα τροποποίησης τούτων, δεν πρόκειται, κατά τη γνώμη μας, για ηθελημένο κενό, αλλά για ασύγγνωστο ακούσιο κενό, η ρητή μη πρόβλεψη και κάλυψη του οποίου από τον νομοθέτη επιτρέπει την πλήρωση τούτου μέσω της αναλογίας³⁵, πράγμα που, κατά την ερμηνευτική αυτή εκδοχή και για την ταυτότητα του νομικού λόγου, στοιχειοθετεί και στην περίπτωση αυτή την αρμοδιότητα της Υφυπουργού Εσωτερικών (τομέας Μακ – Θρακ) και όχι του ΥΠΕΝ, **γ)** στην υπ'αρ.πρωτ. 1964/91 ορίζεται ότι ο καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης στην οριοθετημένη περιοχή και η έγκριση για ανέγερση οικοδομημάτων καθώς και οποιοδήποτε έργο σ' αυτή θα εγκρίνεται, κατά περίπτωση, από το Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης (ΥΜΑΘ), ύστερα από γνώμη των συναρμόδιων Υπουργείων, δεδομένου ότι η εν λόγω υπουργική

³⁵ η οποία ως ειδικότερη έκφραση της τελολογικής μεθόδου ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου στηρίζεται στην ουσιώδη ομοιότητα της αρρύθμιστης περίπτωση με ρυθμισμένες από την έννομη τάξη περιπτώσεις (πρβλ, ΟΛΑΠ 15/2013, ΑΠ 266/2015)



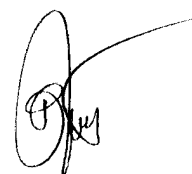
απόφαση, στο μέτρο που, κατά το σκέλος αυτό (δηλ. μόνο ως προς την πρόβλεψη «εμπλοκής» και συναρμόδιων Υπουργείων), διαλαμβάνει κανονιστικού χαρακτήρα ρύθμιση, αυτή, ως, εκτός των εκ των παραγράφων 9 και 10 του άρθρου 31 του ν. 1650/1986 οριζόμενων ορίων εξουσιοδότησης (όπου προβλέπεται η κατόπιν κοινής πρότασης περισσότερων συναρμοδίων υπουργών έκδοση σχετικού προεδρικού διατάγματος ένταξης προστατευτέων εκτάσεων στις κατηγορίες της παραγράφου 3 του άρθρου 18 τούτου, το οποίο δεν προκύπτει ότι εκδόθηκε³⁶), κείμενη, είναι προδήλως ανίσχυρη, ιδίως και ενόψει των άλλως ειδικώς οριζόμενων στις μεταγενέστερες ειδικές διατάξεις του άρθρου 6 (παρ. 2) του ΝΟΚ, οι οποίες, μη υφισταμένου ειδικού κανονιστικού πλαισίου σε επίπεδο προεδρικού διατάγματος, θεωρείται ότι έχουν καταργήσει και κάθε άλλη διάταξη που αντίθετη προς τις ρυθμίσεις του ΓΟΚ, κατ' αρθρ. 35 τούτου, **δ**) στο άρθρο 29 του ν. 2831/2000, όπως ίσχυε μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 10 του ν. 3044/2002, εκτός των άλλων, ορίζεται ότι η τροποποίηση, κατά την ισχύουσα νομοθεσία, εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων και οικισμών, καθώς και ο καθορισμός και η τροποποίηση όρων και περιορισμών δόμησης σ' αυτά στις περιπτώσεις περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, γίνεται με απόφαση του ΥΠΕΧΩΔΕ, διότι, πέραν του ότι η ρύθμιση αυτή έχει κριθεί αντισυνταγματική ως αντιβαίνουσα στις διατάξεις του άρθρου 43 (παρ. 2) του Συντάγματος, κατά τα παραπάνω, σε κάθε περίπτωση η αρμοδιότητα της ερωτώσας υπηρεσίας απορρέει από τις ως άνω ερμηνευθείσες διατάξεις του άρθρου 6 (παρ. 2 περ. β') του ΝΟΚ, σε συνδυασμό με τα οριζόμενα στο άρθρο 52 (παρ. 2 περ. γ') του οργανισμού του ΥΠΕΣ (Τομέας Μακεδονίας & Θράκης), οι οποίες ως μεταγενέστερες και ειδικότερες των αντιστοίχων του άρθρου 10 του ν. 3044/2002, κατά την ως άνω διδόμενη ερμηνεία, δεν αφήνουν, κατά τη γνώμη μας, περιθώριο περί του αντιθέτου ερμηνείας, **ε**) η διάταξη της παραγράφου 9β του άρθρου 25 του ν. 2508/1997, που ρητά επιφύλασσε την αρμοδιότητα των Υπουργών Μακεδονίας – Θράκης και Αιγαίου, έχει καταργηθεί με τις διατάξεις του άρθρου 13β (παρ. 1α) του ν. 4269/2014, γιατί, αφενός μεν αυτή αφορούσε περιπτώσεις παραδοσιακών οικισμών και

³⁶ σε συνδυασμό και με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 (περ. δ' υποπεριπτ. γγ') του π.δ. 358/1986

όχι χαρακτηρισμένων τοπίων φυσικού κάλλους, όπως εν προκειμένω³⁷, αφετέρου δε ζητήματα, όπως το υπό εξέταση ερώτημα, καταλαμβάνονται από τις ανωτέρω ερμηνευόμενες μεταγενέστερες και ειδικότερες ρυθμίσεις του άρθρου 6 (παρ. 2 περ. β') του ΝΟΚ, σε συνδυασμό με τα οριζόμενα στο άρθρο 52 (παρ. 2 περ. γ') του οργανισμού του ΥΠΕΣ, κατά τα παραπάνω, **στ**) στην ΓνμδΝΣΚ 70/12 γίνεται αποδεκτή η θέση περί αρμοδιότητας του ΥΠΕΝ, καθόσον τούτο προϋποθέτει τον χαρακτηρισμό της περιοχής μόνον ως ιστορικού τόπου, πράγμα που δεν προκύπτει εν προκειμένω ότι συντρέχει, ενώ, αντιθέτως, γίνεται ομόφωνα δεκτή η συναρμοδιότητα (και) του επικεφαλής των Υπηρεσιών του (πρώην) ΥΜΑΘ, στις περιπτώσεις που η περιοχή αρμοδιότητάς του υπάγεται σε διπλό καθεστώς προστασίας, δηλαδή είναι χαρακτηρισμένη ως ιστορικός τόπος αλλά και ως παραδοσιακός οικισμός.

32. Συνεπώς, υπό τα ανωτέρω δεδομένα, σε συνδυασμό με τα ως άνω ερμηνευτικώς γενόμενα δεκτά, και λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη ότι: **α)** η εν λόγω έκταση δεν προκύπτει ότι εμπίπτει σε ιστορικό ή αρχαιολογικό τόπο ή τέτοιο που να αφορά σε προστασία περιβάλλοντος, κατά τις διατάξεις των άρθρων 18, 19 και 21 του ν. 1650/1986 και της εν γένει νομοθεσίας περί προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, υπό την έννοια ότι δεν αφορά σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προϋφισταμένων του 1923 εκτάσεις, χρήζουσες ειδικής προστασίας ως υπαγόμενες στην έννοια του φυσικού περιβάλλοντος, **β)** υπάρχει ρητή πρόβλεψη στην παράγραφο 2 του άρθρου 6 του ΝΟΚ περί ασκήσεως της επίμαχης εκ της περίπτωσης β' τούτου αρμοδιότητας, εκτός από τον ΥΠΕΝ, και από τον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό, που εν προκειμένω είναι η κ. Υφυπουργός Εσωτερικών (για τις υπαγόμενες στη χωρική της αρμοδιότητα περιοχές της), η οποία, κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 (παρ. Α') της 46958/2018 απόφασης του Πρωθυπουργού και άρθρου μόνου του π.δ/τος 88/2018, ασκεί τις αρμοδιότητες των υπηρεσιών του πρώην ΥΜΑΘ και ήδη Τομέα Μακεδονίας &

³⁷ ζήτημα που εν πάση περιπτώσει ήδη έχει ειδικώς ρυθμιστεί υπέρ της αρμοδιότητας του Τομέα Μακεδονίας και Θράκης του Υπουργείου Εσωτερικών, κατά τα ρητώς οριζόμενα στην περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ΝΟΚ



Θράκης του ΥΠΕΣ³⁸, γ) περιλαμβάνεται, κατά την ως άνω διδόμενη ερμηνεία, στις αρμοδιότητες του νέου οργανισμού του Υπουργείου Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας & Θράκης) και δη στο άρθρο 52 (παρ. 2 περ. γ'), οι ρυθμίσεις του οποίου είναι ευθέως και αμέσως εναρμονισμένες με τις διατάξεις της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ΝΟΚ, εφόσον αντικείμενο της ανωτέρω επιχειρούμενης τροποποίησης του εν λόγω ρυμοτομικού σχεδίου θα είναι τόσο ο καθορισμός ή τροποποίηση των ειδικών όρων δόμησης, των κοινοχρήστων, κοινωφελών και δομήσιμων των εντός οικισμών χώρων και τις επιτρεπόμενες χρήσεις σε κάθε τμήμα ή ζώνη τους, όσο και, για την ταυτότητα του νομικού λόγου, παρεμβάσεις μόνον επί του οικείου διαγράμματος, δεδομένου ότι και οι επ' αυτού χαρακτηρισμοί, αποχαρακτηρισμοί ή οι εν γένει χαράξεις ασκούν επιρροή στον ως άνω χαρακτηρισμό του τοπίου και πάντως για την ενότητα της όλης διαδικασίας, ενόψει της πρόδηλης συνάφειάς τους με την επιβολή των ως άνω ειδικών όρων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 (αρ. 20) του ΝΟΚ, εφόσον συγκροτούν την έννοια του ρυμοτομικού σχεδίου οικισμού ή σχεδίου πόλης ή πολεοδομικού σχεδίου, κατά τα παραπάνω³⁹, έχω τη γνώμη ότι η αρμοδιότητα πρότασης σχεδίου προεδρικό διατάγματος για την τροποποίηση, κατά την προεκτεθείσα έννοια, ρυμοτομικού σχεδίου στην πιο πάνω περιοχή που έχει χαρακτηριστεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους στη χωρική αρμοδιότητα του Υπουργείου Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας-Θράκης) ανήκει σ' αυτό και δη στην Υφυπουργό Εσωτερικών και όχι στο ΥΠΕΝ.

33. Ωστόσο, τούτο ισχύει υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι κατά την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου της εν λόγω περιοχής και μέσω των δι' αυτής προτεινομένων ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης ή χρήσης δεν θα θίγονται οι εντός των ορίων αυτής εντοπισθείσες κατασκευές, κτίρια και εν γένει συγκροτήματα που έχουν χαρακτηριστεί μεμονωμένα από το ΥΠΠΟΑ (όπως π.χ. τα δύο παλιά κτίρια επί της πλατείας της Αμμουλιανής, φερομένης ιδιοκτησίας της πρώην κοινότητας Αμμουλιανής {νυν Δημοτική Κοινότητα}) ως έργα τέχνης με την

³⁸ πρβλ. ΠΕ ΣΤΕ 120/2018 - σκ. 3^η που έκρινε ότι συντρέχει αρμοδιότητα του Υφυπουργού Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής να προτείνει αναλόγου περιεχομένου (με το υπό εξέταση) σχέδιο π.δ/τος, ερειδόμενη ομοίως σε προηγούμενη απόφαση του Πρωθυπουργού

³⁹ βλ. 34^η σημείωση, σελ. 23^η της παρούσας, ό.π.

υπ'αρ.54573/12.1.1980 υπουργική απόφαση, καθόσον, στην αντίθετη περίπτωση, απαιτείται, ως προς το σκέλος αυτό, να υπάρξει ενεργοποίηση των αρμοδίων υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ⁴⁰.

Απάντηση

34. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, γνωμοδοτώ υπέρ της αρμοδιότητας της Υφυπουργού Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας- Θράκης) να προτείνει προς τον ΠτΔ σχετικό σχέδιο π.δ/τος, υπό τις προϋποθέσεις και επιφυλάξεις που διατυπώνονται στις υπ' αριθ. 32^η και 33^η σκέψεις της παρούσας.-


Ο Γνωμοδοτών
Γεώργιος Α. Βαμβακίδης
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

⁴⁰ πρβλ. και το υπ'αριθμ.πρωτ.2979/13.11.2015 έγγραφο του Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού/Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων & Τεχνικών Έργων Κεντρικής Μακεδονίας προς την (τότε) Δ/ση της ερωτώσας υπηρεσίας